

ІННОВАЦІЙНА КОНЦЕПЦІЯ ПОБУДОВИ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ РОЗРОБОК

Вміння ефективно і динамічно реформувати внутрішні структури управління підприємства стало визначальним чинником його конкурентоспроможності в сучасному економічному просторі. Вагомість поставленого завдання у сфері організаційної будови підприємства загострюється, що підтверджується такими процесами: наскрізно проникаючими процесами інформатизації та її наслідками – глобалізацією та персоніфікацією діяльності; загостренням конкурентної боротьби і переведенням її на все нові якісні рівні; прискорення динамічності розвитку підприємства у відповідь на посилення і збільшення частоти кризових явищ в соціально-економічній сфері тощо.

Найбільш відомим і розвинутим інструментарієм у сфері організаційного будівництва є численні моделі організаційних структур управління (ОСУ). З часом їх число збільшується за рахунок формування нових гібридних структур або перенесення акценту розгляду в нову площину управління. Спосіб їх застосування, як правило, обмежується рекомендаціями щодо застосування певного трафарету групування внутрішніх елементів та визначених організаційних взаємозв'язків між ними. На практиці, як правило, зустрічаються різні гібридні утворення, які мають мало спільного з класичними моделями. Важливість вирішення питань організаційної побудови зумовила численні дослідження в таких суміжних сферах як от: створення виробничих структур, формування центрів відповідальності, розгортання інформаційної системи менеджменту на підприємстві тощо.

Підприємство як складна динамічна система описується такими характеристиками:

- формою у вигляді певної конструкції, зокрема конкретним співвідношенням форми і змісту в конкретний момент часу;
- змістовним наповненням взаємин персоналу організації;
- просторово-часовими взаємозв'язками внутрішнього і зовнішнього середовищ підприємства.

Тобто підприємство представляється поєднанням його структури і механізму управління, які формують його ОСУП. Якщо організаційна структура управління відображає особливе впорядковане впорядкування елементів-частин підприємства, тоді організаційний механізм визначає порядок і правила взаємодій його елементів. По суті, ОСУП (організаційна структура + організаційний механізм) повинна формуватися під потреби економіки процесу виробництва продукту/послуги, споживачем яких є ринок. Сучасну ОСУП доцільно розглядати з таких аспектів як: структуру бізнесу, організаційну структуру управління, виробничу структуру, структуру центрів відповідальності та інформаційну інфраструктуру (табл. 1).

Для формування ефективною ОСУП потрібно гармонійно поєднувати різносторонні цілеспрямовані складові в нову конкурентоспроможну соціально-економічну систему. Таке поєднання часто вимагає перебудови традиційних підходів і розробки нових конфігурацій з унікальними властивостями. В основі будови сучасних ОСУП найважливішими залишаються базові засади формування ОСУ.

Аналіз наукових публікацій в галузі вивчення ОСУ показав різносторонність досліджень, найважливішими чинниками яких є капітал, трудові ресурси і ринок. Ці чинники формують функціональний простір формування ОСУП. Можна зробити висновок про те, що сучасні ОСУП формуються шляхом збалансування основних базових характеристик в цьому просторі. Основні акценти формування ОСУП визначають три базові площини менеджменту: управління капіталом; використання трудових ресурсів; взаємодії із зовнішнім середовищем.

Основні структурні елементи ОСУП

Складові елементи	Об'єкт прикладення	Критерії ефективності
Організаційна структура управління	Трудові та інформаційні потоки	Рациональне розподілення та використання трудових ресурсів
Виробнича структура	Матеріальні та інформаційні потоки	Оптимізація використання виробничих потужностей та матеріальних ресурсів
Структура центрів відповідальності	Фінансові та інформаційні потоки	Максимізація прибутку
Структура бізнесу	Матеріальні, фінансові та інформаційні потоки	Оптимізація політики присутності на ринку та максимізація частки ринку
Інформаційна інфраструктура	Внутрішні інформаційні комунікації та сховища	Вчасне і достовірне інформаційного забезпечення управлінських рішень

*Авторська розробка

Як показує практика, зростаючі можливості інформаційно-комунікаційних та інтелектуальних технологій в управлінні сприяли розширенню діапазону варіацій ОСУ у цьому просторі та згладжуванню протиріч при одночасному використанні їх елементів в одній системі. Ця концепція добре перекикається з принципом «інь і янь», введеному у «Книзі змін», що символізує взаємодію крайніх полярних положень.

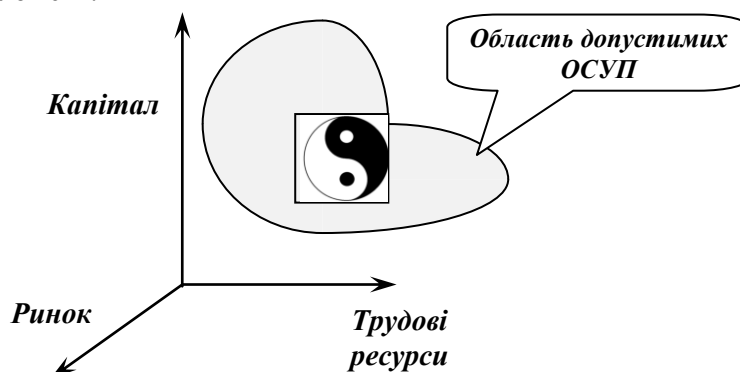

Рис. 1. Область допустимих варіантів формування ОСУ

Таким чином, завдання формування нових теоретичних засад формування ОСУП з урахуванням багатозарової і розвинутої інформаційної інфраструктури, яка сприяє виробленню консенсусу для збалансування задіяних властивостей різнополярних структур.

Усвідомлення нелінійності і багатовимірності розвитку організаційних структур, його неоднозначності і невизначеності, що стає джерелом нового розуміння світу організацій і організаційного порядку. Розглянутий підхід дозволяє сформулювати задачу побудови ОСУП в термінах інформаційного забезпечення та гармонійно поєднати полярні багатовимірні властивості системи управління. Такий підхід доцільно використати для формування найрізноманітніших комбінацій відомих типів ОСУП на практиці з метою пристосування до конкретних умов їх функціонування. Таким чином, задача формування ефективної ОСУП зводиться до активізації домінуючих властивостей та приглушення рецесивних властивостей в визначеному просторі допустимих варіацій поєднання організаційних елементів.

1. Антонюк Л. Л., Поручник А. М. Стратегії фінансування інноваційної діяльності в Україні // Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації. — К.: КНЕУ, 2001. — 384 с.